

بررسی مؤلفه‌های حقوق شهروندی و تأثیر آن بر صلح در جامعه

عباسقلی عسگریان^۱، حسنیه السادات حسینی^۲،

سید سعید صفوی^۳، نورالدین میرزایی^۴

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تعیین عوامل و مؤلفه‌های حقوق شهروندی مؤثر در صلح، در جامعه انجام شده است. جامعه آماری اعضا هیئت علمی و دانشجویان دوره دکتری دانشگاه آزاد اسلامی علوم و تحقیقات بودند که در حدود ۸۰۰۰ تن بودند که ۳۶۸ تن به صورت تصادفی برای انجام پژوهش انتخاب گردیدند. روش پژوهش از نوع توصیفی غیرآزمایشی و از نظر ماهیت کاربردی و از نوع تحلیل همبستگی می‌باشد. ابزار اندازه‌گیری، پرسشنامه محقق ساخته در زمینه مؤلفه‌های حقوق شهروندی و مؤلفه‌های صلح در جامعه بود. ابزار تحقیق (پرسشنامه) از نوع محتوایی بود که با استفاده از دیدگاه و نظرات اساتید و متخصصین و از طریق روش دلفی به دست آمده بود. محاسبه پایایی پرسشنامه در قالب نرم‌افزار SPSS با روش آلفای کرونباخ انجام شده و مقدار آن ۹۸٪ به دست آمد. روش جمع‌آوری اطلاعات برای مبانی نظری مطالعه کتابخانه‌ای بود که از طریق کتب، فصلنامه‌های علمی - پژوهشی، مجلات و مقالات تخصصی انجام پذیرفته بود.

۱. دانشیار گروه روابط بین‌الملل وزارت امور خارجه

۲. پژوهشگر ارشد در حوزه روانشناسی و مشاوره، نویسنده مسئول 12543Hhosyni@gmail.com

۳. عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور واحد زنجان

۴. عضو هیئت علمی واحد علوم و تحقیقات تهران

اطلاعات میدانی نیز از طریق پرسشنامه انجام پذیرفت. سؤالات اصلی پژوهش حاضر عبارتند از: ۱- عوامل و مؤلفه‌های صلح در جامعه کدامند؟ ۲- نقش و تأثیر هریک از مؤلفه‌های حقوق شهروندی در ایجاد صلح در جامعه چه میزان می‌باشد؟ فرضیه‌های اصلی پژوهش شامل: ۱- بین حقوق شهروندی و صلح در جامعه رابطه وجود دارد. ۲- بین عوامل و مؤلفه‌های حقوق شهروندی مؤثر در صلح در جامعه رابطه وجود دارد. روش تجزیه و تحلیل تجزیه و تحلیل اطلاعات برای تبیین روابط مؤلفه‌های حقوق شهروندی با صلح در جامعه از طریق آزمون همبستگی انجام گرفته و برای تبیین نقش و اثربخشی هریک از مؤلفه‌های حقوق شهروندی در صلح در جامعه از تحلیل رگرسیون استفاده گردیده است.

واژگان کلیدی: صلح، شهروندی، جامعه، آلفای کرونباخ، حقوق

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقدمه

منشأ صلح در تفکر، اندیشه و ذهن بشر ریشه دارد. همان گونه که جنگ و منازعه نیز از تفکر و اندیشه انسان‌ها نشئت گرفته است. از این رو، همان قدر که می‌توان به جنگ توجه کرد، درباره آن گفتگو کرد، نظریه‌های مربوط به آن را تدوین و تبیین کرد و حتی به آموزش‌های نظامی پرداخت، می‌توان صلح را به جریان انداخت و در جامعه تسری داد. صلح در جامعه معاصر یک نیاز حیاتی برای مردم و تمدن امروز است. علائم و نشانه‌های فراوانی وجود دارد که جریان‌های مختلفی در سطح بین‌المللی برای از بین بردن صلح و برای از بین بردن زندگی و آرامش و صلح دست به دست هم داده و بسیج شده‌اند. از این رو، لازم است که گروه‌هایی که به زندگی و به تداوم زندگی می‌اندیشند و به آرامش، امنیت و صلح فکر کنند و دست به اقدام بزنند. به عقیده اندیشمندان، عوامل و متغیرهای زیادی در تحقق صلح نقش دارند. برخی از این متغیرها قابل کنترل و برخی از کنترل خارج بوده و یا به سختی قابل کنترل می‌باشد. یکی از متغیرهای قابل کنترل حقوق شهروندی است. (صرافی و عبدالمهی، ۱۳۸۷) در پژوهش حاضر حقوق شهروندی و مؤلفه‌های آن تجزیه و تحلیل و نقش و رابطه آن‌ها در ایجاد صلح در جامعه مورد بررسی قرار گرفته است. در این مقاله نخست مبانی نظری تبیین، سپس نتایج و یافته‌های پژوهشی مورد بحث قرار می‌گیرد. سؤالات اصلی پژوهش حاضر عبارتند از: ۱- عوامل و مؤلفه‌های صلح در جامعه کدامند؟ ۲- نقش و تأثیر هر یک از مؤلفه‌های حقوق شهروندی در ایجاد صلح در جامعه چه میزان می‌باشد؟ فرضیه‌های اصلی پژوهش شامل: ۱- بین حقوق شهروندی و صلح در جامعه رابطه وجود دارد. ۲- بین عوامل و مؤلفه‌های حقوق شهروندی مؤثر در صلح در جامعه رابطه وجود دارد.

۱- مفاهیم نظری

نظریه عدالت جان رولز اُپرنفوذترین نظریه سده بیستم است. مطابق دیدگاه وی مقوله شهروندی که تا دهه ۱۹۵۰ بیشتر در معنای شماری از تکلیف مستفاد می‌شد یا حداقل بعد تکلیفی آن غالب بود. از آن پس به ویژه در روابط دولت و شهروند بیشتر به شکل حقوق شهروندی مطرح شد. چهار حوزه اصلی شهروندی عبارت‌اند از: مدنی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به نظر می‌رسد که حق‌های مشمول اصل نخست رولز در قلمرو حقوق شهروندی جهان‌شمول (حقوق بشر) قرار می‌گیرند. این حق‌ها عبارت‌اند از: حق بهره‌مندی از غذا با ارزش غذایی کافی، لباس، سرپناه، مراقبت‌های بهداشتی اساسی، آب پاکیزه و خدمات بهداشتی و آموزشی (حداقل در سطح مقدماتی) ولی دیگر حق‌های اقتصادی و اجتماعی حقوق شهروندی صرف بوده و منوط به شرایط جوامع خاص‌اند. (همتی، ۱۳۸۶) بیان این نکته ضروری است که علاوه بر جان رولز سایر نظریه‌پردازان، حقوق متعددی را مشمول حقوق شهروندی می‌دانند. همچنین تحقیقات و مطالعات زیادی در این مقوله از حقوق انسان انجام پذیرفته است، لکن آنچه که این پژوهش را از پژوهش‌های دیگر متمایز می‌سازد، تحقیق بر روی پنج مؤلفه کلی حقوق شهروندی است که هر یک از آن‌ها چندین خرده مؤلفه را نیز شامل می‌شوند که همگی آن‌ها پس از انجام مراحل تجزیه و تحلیل آماری شناسایی شده‌اند. گرچه تبیین مفاهیم نظری هر یک مؤلفه‌های مذکور موجب غنای مقاله خواهد شد، اما از طرفی موجب اطاله این گزارش پژوهشی می‌شود. بنابراین در این مقاله به علت رعایت اختصار به تعاریف نظری ابعاد کلی حقوق شهروندی اکتفا می‌شود.

۱-۱- حقوق سیاسی - اجتماعی

در هر جامعه سیاسی با بهره‌گیری از ابزارها و امکانات مادی، ساختار تشکیلاتی و نیروی به خدمت گرفته شده انسانی، قدرتی سیاسی به وجود می‌آید که برای انتظام امور جامعه، تأمین و تضمین حقوق مردم وارد عمل می‌گردد و هیچ قدرتی در برابر آن تاب مقاومت ندارد. حقوق سیاسی، حقوقی هستند که برای اشخاص در ارتباط آن‌ها با «حاکمیت» و ارزیابی عملکرد قدرت سیاسی موجود به رسمیت شناخته می‌شود. این حقوق هم شامل حق حاکمیت (تأسیس نظام سیاسی و حق تعیین سرنوشت) و هم شامل نقد و نظارت بر حاکمیت و سیاست‌های دولت و مقامات و دولتمردان می‌باشد. وجه مشترک میان همه این حقوق، به رسمیت شناختن «حق حیات سیاسی» است. اموری نظیر مشارکت ملی و همگانی، آزادی احزاب، اجتماعات و مطبوعات همه مبتنی و متکی بر لزوم وجود «حیات سیاسی» در جامعه است. اهمیت حقوق سیاسی در به رسمیت شناختن حقوق سیاسی به منزله به چالش کشیدن دائم دولت و صاحبان قدرت از سوی مردم و گروه‌ها و احزاب است. برخلاف حقوق مدنی و اجتماعی که مطالبات مردم در آن‌ها رنگ و بوی سیاسی ندارد و به همین سبب نوعاً با منافع دولت و دولتمردان، درگیر نمی‌شود. (جوان آراسته، ۱۳۸۴)

جوهره اصلی حق‌های اجتماعی حق بهره‌مندی از استاندارد مناسب زندگی است (ماده ۲۵، ح.ب؛ ماده ۱۱، م.ب.ج.ا و ماده ۲۷، ک.ح.ک). بهره‌مندی از این حق دست‌کم مستلزم آن است که هر شخص از حقوق ضروری معاش یعنی غذای مناسب، لباس، مسکن و شرایط ضروری بهداشت و مساعده خانوادگی بهره‌مند باشد. (ماده ۱۰، م.ب.ج.ا و ماده ۲۷، ک.ح.ک) بهره‌مندی از حق‌های اجتماعی نیز نیازمند

بهره‌مندی از برخی حق‌های اقتصادی است. این حق مبنایی برای استاندارد مناسب و نیز مبنای استقلال و بنابراین مبنای آزادی است. حق مالکیت باید حداقل با دو حق دیگر تکمیل شود: حق داشتن کار که می‌تواند درآمدی را فراهم کند که خود استاندارد مناسب زندگی را تضمین می‌کند و حق بهره‌مندی از تأمین اجتماعی که می‌تواند درآمد ناکافی ناشی از اموال و درآمد ناکافی ناشی از کار را تکمیل کند، مشروط بر اینکه کارگران بتوانند منافع خود را از رهگذر اتحادیه‌های تجاری آزاد مورد حمایت قرار دهند. (ماده ۸، م.ب.ج.ا) حق بهره‌مندی از استاندارد مناسب زندگی از رهگذر کار به بیکاری، پیری یا ناتوانی مربوط است. از طرفی اگرچه حق بهره‌مندی از آموزش (ماده ۲۶، ا.ج.ب؛ مواد ۱۳ و ۱۴، م.ب.ج.ا و مواد ۲۸ و ۲۹، ک.ج.ک) ارتباط نزدیکی با حقوق فرهنگی دارد، رکن اساسی حق‌های اقتصادی و اجتماعی نیز به حساب می‌آید. آموزش در جهت استفاده مطلوب از اموال برای فراهم کردن استاندارد مناسب زندگی در جهت به دست آوردن کار رضایت‌بخش و انجام بهتر کار و نیز برای توانایی استفاده مطلوب از درآمد ناشی از اموال، کار یا تأمین اجتماعی برای یک استاندارد مناسب زندگی اهمیت اساسی دارد. (همتی، ۱۳۸۶)

۲-۱- حق رفاه و تأمین اجتماعی

زندگی شرافتمندانه انسان، زندگی توأم با آرامش و آسایش خاطر است. امنیت را نمی‌توان به امنیت فعلی هر فرد محدود و محصور نمود. هر شخص که در سایه دولت و حکومتی زندگی می‌کند، باید نسبت به زمان از کار افتادگی، بیماری، بیکاری و خطرهای ناشی از سوانح زندگی، دغدغه خاطر نداشته باشد. حق تأمین

اجتماعی گرچه در دوران مدرن وارد حقوق اساسی بشر گردیده است، در متون اسلامی نیز نشان آن مشاهده می‌شود. در عهدنامه امیر مؤمنان علیه السلام به مالک اشتر، اولویت دادن به کودکان و پیران، نیازمندان و زمین‌گیران در بهره‌مندی از خدمات امدادی، دستور داده شده است: «*خدا را، خدا را در مورد طبقات پایین اجتماع، آنان که چاره‌ای ندارند، نظیر مستمندان، نیازمندان و از کار افتادگان (در نظر بگیر) قسمتی از بیت‌المال و غلات را در هر محل برای آنان اختصاص بده.*» (جوان آراسته، ۱۳۸۴)

به نظر می‌رسد که همه افراد بما هو انسان حق بهره‌مندی از حداقل معینی از رفاه مادی را دارند، ولی به منزله شهروندان جامعه‌های خاص، دارای حق‌های رفاهی بیشتری‌اند که فراتر از آن حداقل جهان‌شمول قرار می‌گیرند. تأمین غذا و رهایی از گرسنگی (بند ۲، ماده ۱۱ میثاق حقوق اقتصادی) اساسی‌ترین تضمین‌کننده ارزش زندگی، کرامت و برابری ارزشی افراد و نیز فاعلیت اخلاقی انسان است. بی‌گمان، تأمین غذا (زیر عنوان حق شهروندی همگانی) موضوع اصل نخست نظریه عدالت اجتماعی (تأمین نیازهای بنیادین) است که بر اساس مقتضای حداقلی این نظریه توجیه شدنی است. (کلایتون، ۲۰۰۲)

در مورد حق بهره‌مندی از بهداشت (ماده ۱۲، میثاق یاد شده) می‌توان بر این باور بود که تأمین حداقل بهداشت یا بهداشت پایه تأمین‌کننده زندگی انسانی، کرامت و فاعلیت اخلاقی وی است و بنابراین، زیر عنوان حق بنیادی و مقتضای حداقلی عدالت رولز (یا حق شهروندی همگانی) مطرح شده و می‌تواند مورد دادخواهی نیز قرار گیرد.

حق بهره مندی از مسکن (موضوع بند ۱، ماده ۱۱ میثاق یاد شده) در معنای تهیه سرپناه مناسب جزء مقتضیات حداقلی نظریه عدالت رولزی (تأمین نیازهای بنیادین) و حق شهروندی همگانی قرار می‌گیرد. بر پایه نظر دادرس ساچار،^۱ حق‌های ناظر به مسکن در کلی‌ترین مفهوم باید دربرگیرنده موارد زیر باشند: نخست، شخص مسکن نداشته یا به گونه‌ای نامناسب اسکان یافته باشد یا به طور کلی ناتوان از به دست آوردن الزامات استحقاق حق مسکن باشد. در این صورت، حق فرد بر جامعه موجه خواهد بود. (ممتی، ۱۳۸۶)

۳-۱- حقوق قضایی

دستگاه قضایی هر حکومتی باید پیام آور عدالت و تأمین کننده آرامش مردم به ویژه طبقات ضعیف جامعه باشد. پاسداری از حقوق مردم و رسیدگی به تظلمات و شکایات آنان و برخورد با متجاوزان به جان و مال و حیثیت افراد، از وظایف دستگاه قضایی است. از سوی دیگر، از آنجا که به حکم عقل و شرع اصل بر براءت است و هیچ فردی مادام که جرمش در دادگاه صلاحیت‌دار ثابت نشده باشد، مجرم تلقی نمی‌گردد، مصونیت افراد از سوی حکومت به خصوص قوه قضائیه باید تضمین شود. هر حکمی که صادر می‌گردد باید مستدل و مستند به مواد قانون و اصولی باشد که بر اساس آن حکم صادر شده است. بدین ترتیب است که مردم نسبت به تعارضات احتمالی صاحبان قدرت، آسوده خاطر می‌گردند. از سخنان پیشوای عدالت خواهان جهان است که: «از میان مردم بهترین فرد را برای قضاوت انتخاب کن. کسی که مراجعات فراوان او را در تنگنا قرار

1. Justice Rajindar Sachar

نمی‌دهد و حوصله او را به سر نمی‌برد و برخورد طرفین دعوا او را به خشم وانی نمی‌دارد. در اشتباهات پافشاری نمی‌کند. به هنگام شناخت حق، بازگشت به آن بر او سخت نمی‌باشد. طمع را از دل بیرون افکنده است و در فهم حقیقت به تحقیق اندک اکتفا نمی‌کند. در شبهات از همه محتاط‌تر، در یافتن دلیل و حجت از همه مصرتر و خستگی او در برابر مراجعات شاکی کمتر است.» (جوان آراسته، ۱۳۸۴) بر اساس این مطالب می‌توان گفت که مصونیت قضایی از حقوق مردم هر سرزمین است و در واقع از مهم‌ترین عوامل حقوق شهروندی است.

۴-۱- حقوق اقتصادی

بخشی از حقوق مدنی و اجتماعی، حقوق اقتصادی است که با معیشت انسان پیوندی تنگاتنگ دارند؛ نظیر حق مالکیت، انتخاب شغل و تأمین اجتماعی. اخلال در هریک از این حقوق و یا نبود هریک از آن‌ها زندگی مردم را با معضلات جدی روبه‌رو خواهد نمود. آیات متعددی از قرآن کریم بیان می‌کند که: «خداوند آنچه در زمین است، همه را برای شما آفرید.» و «آنچه را در آسمان‌ها و در زمین است به سود شما رام کرد.» همگی این آیات بر حق مالکیت انسان و بهره‌وری وی از طبیعت دلالت می‌کند. اسلام مالکیت خصوصی را محترم شمرده و آنچه را که از راه مشروع به دست آمده باشد، حق مسلم همه انسان‌ها می‌داند. از آزادی‌های شخصی انسان آزادی در انتخاب کار، شغل و حرفه است. اصل ۲۳، اعلامیه جهانی حقوق بشر می‌گوید: «هرکس حق دارد کار کند. کار خود را آزادانه انتخاب نماید. شرایط منصفانه و رضایت‌بخش برای کار خواستار شود و در برابر بیکاری مورد حمایت قرار گیرد.» (جوان آراسته، ۱۳۸۴)

همچنین در خصوص حقوق اقتصادی چنین استدلال شده است که اگر اساساً در تعهد خود نسبت به حق‌ها جدی باشیم، ناگزیر باید حق‌های اقتصادی - اجتماعی را به رسمیت بشناسیم، زیرا اگر الزامات یک زندگی فعال و همراه با سلامتی وجود نداشته باشد، نمی‌توان به طور کامل صاحب یک حق شده یا آن را اعمال کرد. دیگر استدلال مطرح شده این است که نیازهای اقتصادی به اندازه هر نیاز یا منفعت دیگری مهم بوده و مرگ، بیماری، سوء تغذیه و قرار گرفتن در معرض خطرهای طبیعی به اندازه هرگونه انکار آزادی‌های سیاسی و مدنی موجب نگرانی‌اند. (صفاری‌نیا، ۱۳۹۵)

۵-۱- حقوق فرهنگی

حقوق فرهنگی طیف وسیعی از حقوق انسانی را شامل می‌شود. بسیاری از حق‌ها و آزادی‌های انسانی یا در مجموعه حقوق فرهنگی قرار دارند و یا برای تحقق صحیح آن‌ها به حقوق فرهنگی نیاز است. همچنین تحقق بسیاری از حق‌ها به صورت غیرمستقیم با حقوق فرهنگی پیوند دارد. به همین جهت، بسیاری از مصادیق حقوق فرهنگی به منزله مبنا و بنیاد بهره‌مندی از سایر حقوق بشر قلمداد می‌شوند. (صفاری‌نیا، ۱۳۹۵) از طرفی در کشور ایران مفهوم حقوق فرهنگی موضوع کاملاً نویی است و با وجود اینکه در سایر رشته‌های حقوقی شاهد نگارش کتاب و تألیفات متعددی بوده‌ایم و نیز در ارتباط با معقوله‌ی فرهنگ و مسائل مرتبط با آن به صورت مستقیم و غیرمستقیم مطالب زیادی نوشته و تحریر شده، ولی بررسی‌ها و مطالعات مشخصی که مستقیماً به نام حقوق فرهنگی تدوین و تحریر شده باشد، وجود ندارد. همچنین حقوق فرهنگی دارای قانون واحد و مدونی

نمی‌باشد؛ یعنی مانند قانون مدنی یا تجارت یا قانون مالیاتی یا قوانین دیگر قانون واحد و جامعی به این نام نیست. با این حال به دلیل گستردگی و تنوع‌پذیری بسیار زیاد مسائل فرهنگی امور مختلفی می‌تواند، در حیطه مطالعه حقوق فرهنگی قرار گیرد. (الماسی، ۱۳۹۵)

البته نباید از نظر دور داشت که شورای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به عنوان یکی از ارکان سازمان ملل متحد توجه ویژه‌ای به حقوق فرهنگی به ویژه در بررسی گزارش‌های سالانه کشورها معمول داشته است و همواره دولت‌ها را به رعایت حقوق فرهنگی افراد مقیم در کشور خود توصیه نموده است، اما این تلاش‌های پراکنده در راستای احیای حقوق فرهنگی کافی نبوده است، چراکه حقوق فرهنگی گستره بسیار وسیعی از حقوق بشر را تشکیل می‌دهد. (کمیسیون حقوق بشر اسلامی، ۱۳۹۱) برخی از مهم‌ترین اسناد بین‌المللی دیگری که در آن‌ها بر حقوق فرهنگی تأکید شده عبارتند از: ماده ۲۹ پیمان‌نامه حقوق کودک مصوب^۱ ۱۹۸۹، مواد ۵ و ۱۳ پیمان‌نامه رفع همه اشکال تبعیض علیه زنان^۲ مصوب ۱۹۷۹، ماده ۲ پیمان‌نامه منع و مجازات نسل‌کشی مصوب^۳ ۱۹۴۸، ماده ۱ اعلامیه ملل متحد در مورد حق بر توسعه^۴ مصوب ۱۹۷۸، اصل دوم اعلامیه مکزیکوسیتی در خصوص سیاست‌های فرهنگی مصوب^۵ ۱۹۸۲، اعلامیه و برنامه عمل پکن مصوب^۶ ۱۹۹۵ و اعلامیه کنفرانس توسعه اجتماعی کپنهاک مصوب^۷ ۱۹۹۵. در یک

1- Convention on the Rights of the Child

2- Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women

3- Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide

4- Declaration on the Right to Development

5- The Mexico City Declaration on Cultural Policies

6- Beijing Declaration and Platform for Action

7- Copenhagen Declaration on Social Development

ارزیابی کدی می‌توان گفت، پس از دهه هفتاد میلادی، اهمیت حقوق فرهنگی در جامعه بین‌المللی برجسته‌تر شد و تلاش‌های متنوعی در جهت شناخت و توسعه (ممتی، ۱۳۸۶) اما آنچه که هدف این پژوهش را تأمین می‌کند، بررسی حقوق فرهنگی به عنوان یکی از ابعاد کلی حقوق شهروندی می‌باشد که مطالعات نشان داد که از پیشینه کافی برخوردار نیست. به همین دلایل محققین این تحقیق تلاش نمودند، تا این بعد از حقوق شهروندی را نیز با شناسایی زیر مؤلفه‌هایش تجزیه تحلیل و بررسی نمایند.

اهداف پژوهش

۱- تعیین رابطه حقوق شهروندی و صلح در جامعه

۱-۱- تعیین رابطه حقوق سیاسی اجتماعی و صلح در جامعه

۱-۲- تعیین رابطه حقوق رفاه و تأمین اجتماعی و صلح در جامعه

۱-۳- تعیین رابطه حقوق قضائی و صلح در جامعه

۱-۴- تعیین رابطه حقوق اقتصادی و صلح در جامعه

۱-۵- تعیین رابطه حقوق فرهنگی و صلح در جامعه

۲- تعیین عوامل و مؤلفه‌های حقوق شهروندی مؤثر در صلح در جامعه

۲-۱- تعیین عوامل و مؤلفه‌های حقوق سیاسی اجتماعی مؤثر در صلح در جامعه

۲-۲- تعیین عوامل و مؤلفه‌های حقوق رفاه و تأمین اجتماعی مؤثر در

صلح در جامعه

۲-۳- تعیین عوامل و مؤلفه‌های حقوق قضائی مؤثر در صلح در جامعه

۲-۴- تعیین عوامل و مؤلفه‌های حقوق اقتصادی مؤثر در صلح در جامعه

۲-۵- تعیین عوامل و مؤلفه‌های حقوق فرهنگی مؤثر در صلح در جامعه

۳- تعیین عوامل و مؤلفه‌های صلح در جامعه

۴- تعیین میزان نقش و تاثیر هر یک از مؤلفه‌های حقوق شهروندی در ایجاد

صلح در جامعه

فرضیه‌های پژوهش

۱- بین حقوق شهروندی و صلح در جامعه رابطه وجود دارد.

۱-۱- بین حقوق سیاسی - اجتماعی و صلح در جامعه رابطه وجود دارد.

۱-۲- بین حقوق رفاه و تأمین اجتماعی و صلح در جامعه رابطه وجود دارد.

۱-۳- بین حقوق قضائی و صلح در جامعه رابطه وجود دارد.

۱-۴- بین حقوق اقتصادی و صلح در جامعه رابطه وجود دارد.

۱-۵- بین حقوق فرهنگی و صلح در جامعه رابطه وجود دارد.

۲- بین عوامل و مؤلفه‌های حقوق شهروندی مؤثر در صلح در جامعه رابطه

وجود دارد.

۲-۱- بین عوامل و مؤلفه‌های حقوق سیاسی اجتماعی مؤثر در صلح در جامعه

رابطه وجود دارد.

۲-۲- بین عوامل و حقوق رفاه و تأمین اجتماعی مؤثر در صلح در جامعه رابطه

وجود دارد.

۲-۳- بین عوامل و مؤلفه‌های حقوق قضائی مؤثر در صلح در جامعه رابطه وجود دارد.

۲-۴- بین عوامل و مؤلفه‌های حقوق اقتصادی مؤثر در صلح در جامعه رابطه وجود دارد.

۲-۵- بین عوامل و مؤلفه‌های حقوق فرهنگی مؤثر در صلح در جامعه رابطه وجود دارد.

سؤالات پژوهش

۱- عوامل و مؤلفه‌های صلح در جامعه کدامند؟

۲- نقش و تأثیر هر یک از مؤلفه‌های حقوق شهروندی در ایجاد صلح در جامعه چه میزان می‌باشد؟

روش پژوهش

روش پژوهش از نظر هدف نوع توصیفی غیرآزمایشی و از نظر ماهیت کاربردی و از نوع تحلیل همبستگی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش، اعضا هیئت علمی و دانشجویان دوره دکتری دانشگاه آزاد اسلامی علوم و تحقیقات می‌باشند که در حدود ۸۰۰۰ تن می‌باشند که ۳۶۸ تن به صورت تصادفی به عنوان نمونه برای انجام پژوهش انتخاب گردیده‌اند. ابزار اندازه‌گیری، پرسشنامه محقق ساخته در زمینه مؤلفه‌های حقوق شهروندی و مؤلفه‌های صلح در جامعه بود. ابزار تحقیق (پرسشنامه) از نوع محتوایی بود که با استفاده از نظرات اساتید و متخصصین و از طریق روش دلفی به دست آمده بود. محاسبه پایایی پرسشنامه در قالب نرم‌افزار SPSS با روش آلفای کرونباخ انجام شده است که مقدار آن ۹۸٪ به دست آمد. روش جمع‌آوری اطلاعات برای مبانی نظری مطالعه کتابخانه‌ای بود که از طریق

کتاب، فصلنامه‌های علمی - پژوهشی، مجلات و مقالات تخصصی انجام پذیرفته است. اطلاعات میدانی نیز از طریق پرسشنامه انجام پذیرفت، سؤال اصلی پژوهش حاضر عبارتند از: ۱- عوامل و مؤلفه‌های صلح در جامعه و حقوق شهروندی کدامند؟ ۲- نقش و تأثیر هریک از مؤلفه‌های حقوق شهروندی در ایجاد صلح در جامعه چه میزان می‌باشد؟ فرضیه‌های اصلی پژوهش شامل: ۱- بین حقوق شهروندی و صلح در جامعه رابطه وجود دارد. ۲- بین عوامل و مؤلفه‌های حقوق شهروندی مؤثر در صلح در جامعه رابطه وجود دارد. تجزیه و تحلیل اطلاعات برای تبیین روابط مؤلفه‌های حقوق شهروندی با صلح در جامعه از روش آزمون همبستگی و برای تعیین تأثیر هریک از مؤلفه‌های حقوق شهروندی در صلح در جامعه از تحلیل رگرسیون استفاده شده است.

یافته‌ها

در بررسی فرضیه، نخست رابطه بین هریک از مؤلفه‌های کلی حقوق شهروندی و صلح در جامعه به شیوه جداگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته، سپس نتایج کلی ابعاد اساسی در جدول شماره ۷ خلاصه گردیده است.

تجزیه و تحلیل فرضیه‌های پژوهش

۱- بین مؤلفه‌های حقوق شهروندی و صلح در جامعه رابطه وجود دارد.

فصلنامه مطالعاتی صیانت از حقوق زنان

۱-۱- برای تعیین رابطه بین حقوق سیاسی - اجتماعی و صلح در جامعه از همبستگی پیرسون استفاده گردید.

«جدول شماره ۱»

حقوق سیاسی - اجتماعی		
(**) ۸۵۶ .	همبستگی	صلح در جامعه
.۰۰۰	معنی داری	
۳۶۸	تعداد	

- نتایج آزمون حاکی از آن است که بین حقوق سیاسی - اجتماعی و صلح در جامعه رابطه معنی داری وجود دارد.

۲-۱- برای تعیین رابطه بین رفاه و تأمین اجتماعی و صلح در جامعه از همبستگی پیرسون استفاده گردید.

«جدول شماره ۲»

حقوق رفاه و تأمین اجتماعی		
(**) ۷۳۲ .	همبستگی	صلح در جامعه
.۰۰۰	معنی داری	
۳۶۸	تعداد	

- بر اساس نتایج آزمون همبستگی بین حقوق رفاه و تأمین اجتماعی و صلح در جامعه رابطه معنی داری وجود دارد.

بررسی مؤلفه‌های حقوق شهروندی و تأثیر آن بر صلح در جامعه

۳-۱- برای تعیین رابطه بین حقوق قضائی و صلح در جامعه از آزمون همبستگی پیرسون استفاده گردید.

«جدول شماره ۳»

حقوق قضائی		
(**) ۵۸۳	همبستگی	صلح در جامعه
.۰۰۰	معنی‌داری	
۳۶۸	تعداد	

- نتایج آزمون همبستگی نشان داد که بین حقوق قضائی و صلح در جامعه رابطه معنی‌داری وجود دارد.

۴-۱- برای تعیین رابطه بین حقوق اقتصادی و صلح در جامعه از آزمون همبستگی پیرسون استفاده گردید.

«جدول شماره ۴»

حقوق اقتصادی		
(**) ۴۶۰	همبستگی	صلح در جامعه
.۰۰۰	معنی‌داری	
۳۶۸	تعداد	

- بر اساس نتایج آزمون همبستگی بین حقوق اقتصادی و صلح در جامعه رابطه معنی‌داری وجود دارد.

فصلنامه مطالعاتی صیانت از حقوق زنان

۵-۱- برای تعیین رابطه بین حقوق فرهنگی و صلح در جامعه از آزمون همبستگی پیرسون استفاده گردید.

«جدول شماره ۵»

حقوق فرهنگی		
۵۴۴ (**)	همبستگی	صلح در جامعه
.۰۰۰	معنی داری	
۳۶۸	تعداد	

- یافته‌های همبستگی مبین آن است که بین حقوق فرهنگی و صلح در جامعه رابطه معنی داری وجود دارد.

۶-۱- برای تعیین رابطه فرضیه اصلی، یعنی رابطه بین حقوق شهروندی و صلح در جامعه نیز از آزمون همبستگی پیرسون استفاده گردید.

«جدول شماره ۶»

حقوق شهروندی		
۵۴۷ (**)	همبستگی	صلح در جامعه
.۰۰۰	معنی داری	
۳۶۸	تعداد	

- بر مبنای نتایج حاصله از آزمون همبستگی مشخص گردید که بین متغیر حقوق شهروندی و صلح در جامعه که خود دارای ۵ مؤلفه اصلی است، رابطه معنی داری وجود دارد.

- خلاصه آزمون‌های انجام شده در خصوص فرضیه اصلی اول و فرضیه‌های فرعی (۵ مؤلفه حقوق شهروندی) در جدول شماره ۷ قابل مشاهده می‌باشد.

۱- ۷- برای تعیین رابطه مؤلفه‌های حقوق شهروندی و صلح در جامعه از آزمون همبستگی پیرسون استفاده گردید.

«جدول شماره ۷»

حقوق فرهنگی	حقوق اقتصادی	حقوق قضائی	حقوق رفاه و اجتماعی	حقوق سیاسی	حقوق شهروندی		
.۵۴۴ (**)	.۴۶۰ (**)	.۵۸۳ (**)	.۷۳۲ (**)	.۸۵۶ (**)	.۵۴۷ (**)	همبستگی	صلح در جامعه
.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	معنی‌داری	
۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸	تعداد	

- یافته‌های به دست آمده از آزمون همبستگی نشان داد که بین مؤلفه‌های حقوق شهروندی و صلح در جامعه رابطه معنی‌داری وجود دارد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۲- بین عوامل و مؤلفه‌های حقوق شهروندی مؤثر در صلح در جامعه رابطه وجود دارد. برای تعیین عوامل مورد تأیید صاحب‌نظران از آزمون t تک نمونه‌ای و برای رتبه‌بندی از مقایسه میانگین‌ها استفاده گردید.

«جدول شماره ۸»

انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	عوامل و مؤلفه‌های حقوق شهروندی
۴۳۳۲۲.	۳.۷۷۱۷	۳۶۸	حقوق شهروندی
۶۲۵۶۵.	۳.۷۶۷۳	۳۶۸	حقوق سیاسی و اجتماعی
۷۳۰۸۹.	۳.۷۵۲۷	۳۶۸	حقوق فرهنگی
۶۹۷۹۹.	۳.۷۴۰۰	۳۶۸	حقوق اقتصادی
۵۶۲۵۲.	۳.۷۲۷۶	۳۶۸	حقوق قضائی
۷۸۹۸۲.	۳.۵۸۰۶	۳۶۸	حقوق رفاه و تأمین اجتماعی

- با توجه به اینکه میانگین مؤلفه‌ها بالاتر از میانگین نظری یعنی عدد ۳ می‌باشند، می‌توان گفت که این مؤلفه‌ها مورد تأیید هستند. بر اساس داده‌ها، به ترتیب مؤلفه‌های حقوق شهروندی مؤثر در صلح در جامعه عبارتند از: حقوق سیاسی و اجتماعی، حقوق فرهنگی، حقوق اقتصادی، حقوق قضائی و حقوق رفاه و تأمین اجتماعی.

۲-۱ بین عوامل و مؤلفه‌های حقوق سیاسی اجتماعی مؤثر در صلح در جامعه رابطه وجود دارد. برای تعیین عوامل مورد تأیید صاحب‌نظران از آزمون t تک نمونه‌ای و برای رتبه‌بندی از مقایسه میانگین‌ها استفاده گردید.

«جدول شماره ۹»

انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	عوامل و مؤلفه‌های حقوق سیاسی اجتماعی
۹۲۸.	۳.۸۷	۳۶۸	حق امنیت سیاسی اجتماعی همگانی
۹۲۹.	۳.۸۲	۳۶۸	حق آزادی مذهب
۹۳۲.	۳.۸۱	۳۶۸	حق دارا بودن تابعیت و حق اقامت
۸۹۰.	۳.۸۱	۳۶۸	حق آزادی قلم
۹۶۲.	۳.۷۷	۳۶۸	حق گزینش سیاسی برابر
۹۳۶.	۳.۷۶	۳۶۸	حق مشارکت سیاسی برابر (شرکت در انتخابات)
۹۲۰.	۳.۷۶	۳۶۸	حق برخورداری از حیثیت و ارزش‌های انسانی
۸۷۷.	۳.۷۴	۳۶۸	حق حیات و امنیت جانی
۸۹۷.	۳.۷۳	۳۶۸	حق آزادی بیان و عقیده
۹۲۷.	۳.۷۰	۳۶۸	حق مشارکت در گروه‌های اجتماعی بر اساس قانون
۹۴۶.	۳.۶۸	۳۶۸	حق برخورداری از حقوق برابر به موجب قانون

- با توجه به اینکه میانگین مؤلفه‌ها بالاتر از میانگین نظری یعنی عدد ۳ می‌باشند، می‌توان گفت که این مؤلفه‌ها مورد تأیید هستند. بر اساس داده‌های حاصل به ترتیب مؤلفه‌های سیاسی اجتماعی مؤثر در صلح در جامعه عبارتند از: حق امنیت سیاسی - اجتماعی همگانی، حق آزادی مذهب، حق دارا بودن تابعیت و حق اقامت، حق آزادی قلم، حق گزینش سیاسی برابر، حق مشارکت سیاسی برابر (شرکت در انتخابات، حق برخورداری از حیثیت و ارزش‌های انسانی، حق حیات و امنیت جانی، حق آزادی بیان و عقیده، حق مشارکت در گروه‌های اجتماعی بر اساس قانون، حق برخورداری از حقوق برابر به موجب قانون).

فصلنامه مطالعاتی صیانت از حقوق زنان

۲-۲- بین عوامل و مؤلفه‌های حقوق فرهنگی مؤثر در صلح رابطه وجود دارد. برای تعیین عوامل مورد تأیید صاحب‌نظران از آزمون t تک نمونه‌ای و برای رتبه‌بندی از مقایسه میانگین‌ها استفاده گردید.

«جدول شماره ۱۰»

انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	عوامل و مؤلفه‌های حقوق فرهنگی مؤثر در صلح در جامعه
۹۲۵.	۳.۷۹	۳۶۸	حق برخورداری از آموزش رایگان
۸۹۲.	۳.۷۷	۳۶۸	حق مورد احترام قرار گرفتن زبان و فرهنگ بومی
۸۸۲.	۳.۷۰	۳۶۸	حق برخورداری از حداقل امکانات فرهنگی پایه

- با توجه به اینکه میانگین مؤلفه‌ها بالاتر از میانگین نظری یعنی عدد ۳ می‌باشند، می‌توان گفت که این مؤلفه‌ها مورد تأیید هستند. بر اساس داده‌های حاصل به ترتیب مؤلفه‌های حقوق فرهنگی مؤثر در صلح در جامعه عبارتند از: حق برخورداری از آموزش رایگان، حق مورد احترام قرار گرفتن زبان و فرهنگ بومی، حق برخورداری از حداقل امکانات فرهنگی پایه.

۲-۳- بین عوامل و مؤلفه‌های حقوق اقتصادی مؤثر در صلح در جامعه رابطه وجود دارد. برای تعیین عوامل مورد تأیید صاحب‌نظران از آزمون t تک نمونه‌ای و برای رتبه‌بندی از مقایسه میانگین‌ها استفاده گردید.

«جدول شماره ۱۱»

انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	عوامل و مؤلفه‌های حقوق اقتصادی مؤثر در صلح در جامعه
۹۴۵.	۳.۷۶	۳۶۸	حق مالکیت

۹۱۱.	۳.۷۶	۳۶۸	حق اشتغال و انتخاب شغل
۸۹۱.	۳.۷۰	۳۶۸	حق تجارت و بازرگانی

با توجه به اینکه میانگین مؤلفه‌ها بالاتر از میانگین نظری یعنی عدد ۳ می‌باشند، می‌توان گفت که این مؤلفه‌ها مورد تأیید هستند. بر اساس داده‌های حاصل به ترتیب مؤلفه‌های حقوق اقتصادی مؤثر در صلح در جامعه عبارتند از: حق مالکیت، حق اشتغال و انتخاب شغل، حق تجارت و بازرگانی.

۲-۴- بین عوامل و مؤلفه‌های حقوق قضائی مؤثر در صلح در جامعه رابطه وجود دارد. برای تعیین عوامل مورد تأیید صاحب نظران از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده گردید. برای رتبه‌بندی از مقایسه میانگین‌ها استفاده گردید.

«جدول شماره ۱۲»

انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	عوامل و مؤلفه‌های حقوق قضائی مؤثر در صلح
۹۴۶.	۳.۸۳	۳۶۸	برخورداری از حمایت‌های قانونی برابر
۹۶۲.	۳.۷۷	۳۶۸	حق مجازات به موجب قانون
۹۲۱.	۳.۶۸	۳۶۸	برخورداری از وکیل
۹۷۱.	۳.۶۳	۳۶۸	حق دادخواهی و مراجعه به دادگاه

- بر اساس داده‌ها به ترتیب مؤلفه‌های حقوق قضائی مؤثر در صلح در جامعه عبارتند از: برخورداری از حمایت‌های قانونی برابر، حق مجازات به موجب قانون، برخورداری از وکیل و حق دادخواهی و مراجعه به دادگاه.

۲-۵- بین عوامل و مؤلفه‌های حقوق رفاه و تأمین اجتماعی مؤثر در صلح در جامعه رابطه وجود دارد. برای تعیین عوامل مورد تأیید از آزمون t تک نمونه‌ای و برای رتبه‌بندی از مقایسه میانگین‌ها استفاده گردید.

«جدول شماره ۱۳»

انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	عوامل و مؤلفه‌های حقوق رفاه و تأمین اجتماعی مؤثر در صلح
۹۵۰.	۳.۶۱	۳۶۸	حق برخورداری از سلامت و بهداشت
۹۳۶.	۳.۵۹	۳۶۸	حق برخورداری از نیازهای اساسی زندگی
۹۴۷.	۳.۵۴	۳۶۸	حق برخورداری از خدمات اجتماعی و زندگی مطلوب

با توجه به اینکه میانگین مؤلفه‌ها بالاتر از میانگین نظری یعنی عدد ۳ می‌باشند، می‌توان گفت که این مؤلفه‌ها مورد تأیید هستند. بر اساس داده‌های حاصل به ترتیب مؤلفه‌های حقوق رفاه و تأمین اجتماعی مؤثر در صلح در جامعه عبارتند از: حق برخورداری از سلامت و بهداشت، حق برخورداری از نیازهای اساسی زندگی و حق برخورداری از خدمات اجتماعی و زندگی مطلوب.

۳- عوامل و مؤلفه‌های صلح در جامعه کدامند؟ برای تعیین عوامل مورد تأیید صاحب‌نظران از آزمون t تک نمونه‌ای و برای رتبه‌بندی از مقایسه میانگین‌ها استفاده گردید.

«جدول شماره ۱۴»

انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	عوامل و مؤلفه‌های صلح در جامعه
۸۸۴.	۴.۰۲	۳۶۸	همدلی
۸۸۰.	۳.۹۶	۳۶۸	مدارا
۹۳۹.	۳.۹۳	۳۶۸	همدردی
۸۵۳.	۳.۸۹	۳۶۸	عدالت و عدم تبعیض
۸۱۴.	۳.۸۹	۳۶۸	آزادی‌های سیاسی و اجتماعی
۸۰۵.	۳.۸۷	۳۶۸	توجه و احترام به محیط زیست
۹۰۳.	۳.۸۵	۳۶۸	حاکمیت قانون
۹۱۴.	۳.۸۴	۳۶۸	امنیت اجتماعی
۹۶۲.	۳.۷۴	۳۶۸	تحمل عقاید مختلف در چهارچوب قانون
۹۲۵.	۳.۶۶	۳۶۸	احترام به ارزشمندی مقام انسان و کرامت انسانی
۹۲۸.	۳.۶۵	۳۶۸	احترام به حیات دیگران
۹۴۸.	۳.۶۳	۳۶۸	جمع‌گرایی
۹۵۶.	۳.۵۸	۳۶۸	همزیستی

۹۳۱.	۳.۵۷	۳۶۸	احترام متقابل
۹۶۰.	۳.۵۰	۳۶۸	تعداد و همکاری
۴۶۲۰۶.	۳.۷۳۲۱	۳۶۸	عوامل و مؤلفه‌های صلح در جامعه

- با توجه به اینکه میانگین مؤلفه‌ها بالاتر از میانگین نظری یعنی عدد ۳ می‌باشند، می‌توان گفت که این مؤلفه‌ها مورد تأیید هستند. بر اساس جدول فوق و با مقایسه میانگین‌ها به ترتیب همدلی، مدارا، همدردی، عدالت و عدم تبعیض، آزادی‌های سیاسی و اجتماعی، توجه و احترام به محیط‌زیست بیشترین میانگین را کسب نموده‌اند.

۴- نقش و تأثیر هریک از مؤلفه‌های حقوق شهروندی در ایجاد صلح در

جامعه چه میزان می‌باشد؟

برای تعیین عوامل مورد تأیید صاحب‌نظران از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده گردید.

مؤلفه‌ها	ضرایب استاندارد شده	معنی‌داری
حقوق سیاسی اجتماعی	۰.۳۵۶	۰۰۰.
حقوق رفاه و تأمین اجتماعی	۰.۱۷۱	۰۰۰.
حقوق قضائی	۰.۱۶۲	۰۰۰.
حقوق اقتصادی	۰.۱۵۱	۰۰۰.
حقوق فرهنگی	۰.۱۵۸	۰۰۰.

بر اساس تحلیل رگرسیون به ترتیب حقوق سیاسی اجتماعی، حقوق رفاه و تأمین اجتماعی، حقوق قضائی، حقوق فرهنگی و حقوق اقتصادی در ایجاد صلح در جامعه مؤثر می‌باشند.

نتیجه‌گیری

یافته‌های حاصل از تحلیل همبستگی پیرسون نشان می‌دهند که بین عوامل پنجگانه حقوق شهروندی و استقرار صلح در جامعه رابطه مثبت معنی‌دار وجود دارد، یعنی هرچه حقوق مردم یک کشور یا قومی در چهارچوب مؤلفه‌های حقوق شهروندی تأمین گردد، استقرار و استمرار صلح در جامعه بیشتر خواهد بود. همچنین هریک از فرضیه‌های این تحقیق با استفاده از تحلیل همبستگی پیرسون، مورد بررسی قرار گرفت. همچنین در تحلیل فرضیه‌های تحقیق نیز خرده عامل‌های مؤلفه‌های پنجگانه مؤثر در ایجاد صلح در جامعه شناسایی و پس از مقایسه میانگین‌ها، بیشترین عامل و مؤلفه اثرگذار تعیین گردید. در مرحله سوم عوامل صلح در جامعه شناسایی و با استفاده از تحلیل رگرسیون، میزان اثربخشی و معنی‌داری مؤلفه‌های حقوق شهروندی در ایجاد صلح در جامعه تعیین گردید. در خصوص فرضیه اول بر مبنای داده‌های پژوهش مؤلفه حقوق سیاسی - اجتماعی با ضریب ۰,۸۵۲ بیشترین و حقوق اقتصادی با ضریب ۰,۴۶۰ کمترین همبستگی را با ایجاد صلح در جامعه دارند. در مورد فرضیه دوم یافته‌های تحقیق تعیین نمودند که با استفاده از آزمون t و مقایسه میانگین‌ها، حقوق سیاسی - اجتماعی با میانگین ۳,۷۶۷۳ بیشترین و حقوق رفاه و تأمین اجتماعی با میانگین ۳,۵۸۰۶ کمترین اثربخشی را در ایجاد صلح در جامعه دارند.

درباره سؤالات پژوهش بر مبنای یافته‌های به دست آمده در پاسخ به سؤال اول مبنی بر اینکه: عوامل صلح در جامعه کدامند؟ ۱۵ عامل شناسایی شد که عامل همدلی با میانگین ۴,۰۲ بالاترین عامل و تعادل و همکاری با میانگین ۳,۵۰ پایین‌ترین عاملی بودند که با استفاده از آزمون t تک مقوله‌ای مورد تأیید قرار گرفته بودند.

در پاسخ به سؤال دوم مبنی بر اینکه: نقش و تأثیر هریک از مؤلفه‌های حقوق شهروندی در ایجاد صلح در جامعه چه میزان می‌باشد؟ بر اساس تحلیل رگرسیون مشخص گردید که حقوق سیاسی - اجتماعی با ضریب استاندارد، ۰,۳۵۶ بالاترین و حقوق فرهنگی با ضریب استاندارد ۰,۱۵۸ پایین‌ترین اثربخشی در استقرار صلح در جامعه دارند.

نتایج کلی حاصل از این پژوهش تعیین نمود که بیشترین رابطه بین حقوق شهروندی و ایجاد صلح در جامعه توسط مؤلفه نخست یعنی حقوق سیاسی - اجتماعی معنی‌دار است. همچنین بالاترین اثربخشی را نیز در ایجاد صلح در جامعه عامل سیاسی - اجتماعی به خود اختصاص داده است و عوامل حقوق رفاهی و اقتصادی در مرتبه پایین‌تر تحلیل‌های آماری قرار دارند. بنابراین طبق این یافته به مسئولین و دست‌اندرکاران حوزه حقوق بشر و حقوق شهروندی پیشنهاد می‌شود، برای ایجاد و تقویت آرامش اجتماعی و کنترل التهابات و بحران‌های سیاسی در تأمین حقوق شهروندان به ترتیب اولویتی که نتایج پژوهش حاضر روشن نموده است، تلاش و همت نمایند. محدودیت‌های این تحقیق عبارت بود از کمبود منابع نظری پیرامون مفهوم صلح در جامعه و محدود بودن نمونه تحقیق به یک دانشگاه، لذا پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌های آتی را در سایر جوامع از جمله در بین دانش‌آموزان، دانشجویان، مردم عادی با سطوح مختلف فرهنگی، اجتماعی و تحصیلی تکرار نمایند.

منابع

پارسایار، محمدرضا؛ رامین جهاننگلو (۱۳۸۷) اندیشه عدم خشونت، چاپ اول، تهران: نشر لی.

جوان آراسته، حسین (۱۳۸۴) حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام، دفتر نشر معارف وابسته به نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها.

صرافی، مظفر؛ مجید عبدالمهی (۱۳۸۷) «تحلیل مفهوم شهروندی و ارزیابی جایگاه آن در قوانین، مقررات و مدیریت شهری کشور»، پژوهش‌های جغرافیایی، شماره ۶۳.

صفاری‌نیا، محیا (۱۳۹۵) «منبع حقوق فرهنگی در نظام بین‌الملل حقوق بشر در بستر حرکت پر تلاطم»، مجله پژوهش‌های حقوق تطبیقی، دوره ۲۰، شماره ۲.

الماسی، سعید (۱۳۹۵) حقوق فرهنگی رسانه‌ای، چاپ اول، انتشارات ساکو.

همتی، مجتبی (۱۳۸۶) «حقوق اقتصادی - اجتماعی و نسبت آن با حقوق شهروندی در پرتو نظریه رولز»، مجله حقوقی دادگستری، شماره ۸۵.

منابع لاتین

Rawls, John, A theory of Justice; Revised edition: Oxford University press, 1990.

Clayton, Richard and Tomlinston, Hugh; the law of Human Rights; Volume 1, first Published Oxford University Press, 2002.

پروفیسر شہناز گل خان
پرنسپل جامعہ اسلامیہ اسلامیہ
پرنسپل جامعہ اسلامیہ اسلامیہ